

але з врахуванням можливих репарацій з боку Росії. Така ситуація утворює ефект дзвоноподібної кривої для витрат на оборону і несе в собі негативний середньостроковий ефект, оскільки різке падіння витрат на оборону без інноваційних капіталовкладень, створене «стоною» зовнішніх кредиторів фінансувати українську армію може призвести до колапсу цілого сектору національної економіки з різким зростанням безробіття та іншими негативними наслідками та падінням національних запасів, що в жодній мірі не може бути компенсованим ефектом стабілізації зовнішнього боргу.

Висновки та пропозиції щодо подальших досліджень.

1. Російська військова агресія в Україні виявила одну із головних проблем розвитку національної економіки – неможливість її динамічного інноваційного оновлення через свідоме збереження ресурсно – орієнтованої моделі розвитку.
2. Непропорційне відношення національної ренти до усередненого відсотку на міжнародний фінансовий капітал зі значним переважанням ціни останнього призводить до постійної втрати в динаміці національного багатства та неможливості вирішити проблему «ресурсного прокляття».
3. Непряма система оподаткування великих землевласників та експортерів продовольства за кордон (теж стосується експортерів інших сировинних ресурсів) через обов'язкове створення ними системи інноваційних фондів дозволить вийти у довгостроковій перспективі із зачарованого кола боргової залежності.

Список літератури:

1. Кравченко В. (2022) Назад до витоків: Україна нарощує експорт соняшнику замість соняшникової олії
<https://mind.ua/publications/20245751-nazad-do-vitokiv-ukrayina-naroshchue-eksport-sonyashniku-zamist-sonyashnikovoyi-oliyi>
2. Pressman S. (1994) Quesnay's Theory of Taxation. *Journal of the History of Economic Thought*, Volume 16, Issue 1, Spring 1994, pp. 86 – 105
3. Sterman J. (2002) Business dynamic: system thinking and modelling for a complex world. McGraw Hill. 982 pp.

Іванова Ю.Ю.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
к.е.н., доц., доцентка кафедри економічної теорії

СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ПЕРСОНАЛУ

В сучасних умовах розвитку економіки вирішальне значення у забезпеченні інноваційних змін на підприємстві відіграє персонал. У зв'язку з цим необхідність формування творчих здібностей, креативності персоналу набуває особливого значення. У своїх дослідженнях Дж. Гілфорд виділяє такі способи стимулювання креативності працівника: забезпечення сприятливої атмосфери в колективі; доброзичливість з боку керівників, відмова від жорстоких авторитарних форм управління; створення креативного середовища в організації, щоб максимізувати прояв творчих здібностей персоналу; мотивація процесу генерування креативних ідей працівниками; широке застосування дивергентного мислення персоналу для вирішення оперативних питань; використання особистого прикладу безпосереднього керівника по відношенню до проблем; надання можливості персоналу брати активну участь в обговоренні виникаючих виробничих проблем. [1]

Отже, для персоналу підприємства надзвичайно важливим є бути вмотивованим до креативної діяльності.

Однак, як свідчать дослідження, в сучасних економічних умовах в Україні не створено ефективного мотиваційного механізму креативної трудової діяльності працівника.

Психологи виділяють внутрішню і зовнішню мотивацію співробітника.

За словами Амабіль внутрішня мотивація включає в себе самовизначення (вибір і самостійність), компетентність (владність і пріоритетність), цікавість (любов до інших складних питань), сприйняття, пов'язані з роботою (здатність поглинати й розділяти роботу) та задоволення від роботи (відчуття щастя, задоволення і добровільності під час роботи). [2] Отже, внутрішня мотивація – це рівень наполегливості, задоволення чи інтересу до створення особистості та участі в цій роботі для виконання кожного завдання. Амабіль визначила два різних виміри внутрішньої мотивації, це виклик і задоволення. Зокрема, ці два виміри несуть діючий механізм внутрішньої мотивації, показуючи добровільні почуття зацікавленості особистості щодо причин виконання завдання.

Зовнішня мотивація базується на отриманні винагород, що є найпоширенішою формою зовнішніх мотиваторів (наприклад, збільшення базової оплати праці, премії, грошові винагороди та зовнішнє навчання з сертифікатами).

Айзенберг і Шенок виявили, що очікувана винагорода може підвищити креативність. [3] Ці результати узгоджуються з висновками Десі та Райана. Вони виявили, що бонуси за визнання роботи окремих людей дуже ефективні, коли ці працівники очікують премії. [4]

На відміну від матеріальних винагород є винагороди, які виходять за межі фінансових міркувань. Вони включають похвалу, визнання та відгуки про результати діяльності, наприклад, у формі подякових листівок, фото на дошках пошани, оголошення в інформаційних бюлетнях та інше. [5]

Дослідники стверджують, що хоча з організаційної точки зору обидва види зовнішніх винагород сильно відрізняються за зусиллями та конкурентними перевагами, однак однозначно позитивно впливають на творчі результати.

Як показали дослідження, існує багато методик та систем розвитку креативності персоналу, аналіз яких дозволяє зробити висновок про те, що для підвищення креативності персоналу підприємство має пройти три етапи.

На першому етапі необхідно провести оцінювання рівня розвитку підприємства (визначити рівень досвідченості працівників, перспективи розвитку креативності на данному підприємстві та стиль управління організацією).

На другому етапі розробляється, створюється та підтримується потрібна атмосфера.

На третьому етапі застосовуються зовнішня і внутрішня мотивація для стимулювання креативності персоналу, на яку також впливають такі фактори як складність поставлених завдань, рівень свободи в креативності, тип організаційної роботи, стимулювання бажання та підтримка керівництва.

Список літератури:

1. Guilford, J.P. (1971). Analysis of Intelligence. Publisher: McGraw-Hill. 514 p.
2. Рів Дж., Райан Р.М., Десі Е.Л. та Джанг Х. (2008). Розуміння та сприяння автономної саморегуляції: перспектива теорії самовизначення. Мотивація та саморегулювання навчання: теорія, дослідження та застосування, 223-244.
URL:[https://www.google.com/search?q=Рів+Дж.%2C+Райан+Р.М.%2C+Десі+Е.Л.+та+Джанг+Х.+\(2008\).+Розуміння+та+сприяння+автономної+саморегуляції%3A+перспектива+те](https://www.google.com/search?q=Рів+Дж.%2C+Райан+Р.М.%2C+Десі+Е.Л.+та+Джанг+Х.+(2008).+Розуміння+та+сприяння+автономної+саморегуляції%3A+перспектива+те)

- орії+самовизначення.+Мотивація+та+саморегулювання+навчання%3A+теорія%2C+дослідження+та+застосування%2C+223-244
3. Cerasoli, C. P., Nicklin, J. M., and Ford, M. T. (2014). Intrinsic motivation and extrinsic incentives jointly predict performance: a 40-year meta-analysis. URL: <https://doi.org/10.1037/a0035661>
 4. Carmen Fischer, Charlotte P. (2019). Malycha and Ernestine Schafmann The Influence of Intrinsic Motivation and Synergistic Extrinsic Motivators on Creativity and Innovation Front. Psychol. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.00137/full#B30>
 5. Byron, K., and Khazanchi, S. (2012). Rewards and creative performance: a meta-analytic test of theoretically derived hypotheses. URL: <https://doi.org/10.1037/a0027652>

Мірошниченко В.В.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
к.е.н., доц., доцент кафедри економічної теорії,

Тьорло В. О.

Навчально-науковий інститут менеджменту, економіки та фінансів МАУП,
к. е. н., проф. кафедри менеджменту.

РЕГІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Постановка проблеми. 24 лютого 2022 року РФ здійснила повномасштабне військове вторгнення в Україну. Через руйнування, окупацію територій і викрадення майна підприємств з подальшим його вивозом на територію країни-агресора понад чверть населення України були змушені стати переселенцями, з них понад 7 млн. виїхали за кордон [1].

Концептуальні пропозиції щодо її вирішення. У зв'язку з тим, що Україна на світовому ринку продовольства займає вагомі позиції доцільно в структурі фінансування надати перевагу на розвиток аграрного виробництва і особливо з нарощування виробничої інфраструктури щодо переробки його продукції. Останнє відіграє важливу роль у збільшенні доходів від реалізації продукції і буде сприяти підвищенню зайнятості населення, що має актуальне соціальне значення в післявоєнний період.

Напрями впровадження авторських інноваційних ідей.

Відбудова виробництва і соціальної інфраструктури в Україні має відбуватись із врахуванням екологічних вимог. Уряди та міжнародні організації інших країн готові допомогти Україні відновитися. Програма повоєнної відбудови України має базуватися на таких принципах:

Україна рухається до вступу в ЄС, тобто відбудовується таким чином, щоб стати повноправним членом ЄС;

Створення агенції, що відзначається автономією в питаннях управління допомогою, буде сприяти повоєнній відбудові соціальної та виробничої інфраструктури в Україні;

Відбудова проводиться в інтересах України співпрацюючи з українським урядом та місцевою владою;

Відбудова виробничих потужностей та соціальної інфраструктури має відбуватись з урахуванням передових новітніх технологій. Спочатку іноземний капітал буде неохоче вкладатися в Україну, тому необхідно надати іноземному інвестору субсидії, гарантії, субсидоване страхування інвестицій;

Допомога має надаватися переважно у вигляді грантів, а не кредитів, щоб не навантажувати зруйновану війною країну додатковими боргами;

Відбудова має відбуватись з урахуванням принципу екологічності. Проекти будівель чи інфраструктури мають враховувати енергоефективність, тобто зниження залежності від викопного палива та декарбонізацію.